

Utlåtande 2002:13 RVII (Dnr 690/01)

Hemställen från integrationsnämnden med anledning av ytterstadssatsningens årsrapport

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Integrationsnämnden ges i uppdrag att överväga hur en bättre överensstämmelse med de av fullmäktige ställda målen för ytterstadssatsningen skall åstadkommas.
2. Integrationsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Stadshus AB överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna.
3. Koncernstyrelsen uppmanas att lösa frågan om hur ytterstadssatsningens avsatta medel tillfullo skall användas så att intentionerna med satsningen uppfylls.

Föredragande borgarrådet Alf Samuelsson anför följande.

Bakgrund

Ytterstadssatsningen har pågått sedan 1995. Under perioden fram till valet 1998 låg ansvaret för satsningen hos gatu- och fastighetsnämnden. Bostadsbolagen och gatu- och fastighetsnämnden delade ansvaret att investera i de berörda stadsdelarna som efterhand blev 13 till antalet. Projektorganisationen var en del av gatu- och fastighetskontoret.

Under 1999, det första året efter det senaste valet, fortsatte ytterstadssatsningen med i stort sett samma upplägg som under den tidigare perioden. Inför år 2000 gjordes ett antal förändringar:

? Fullmäktige ställde upp nya mål för ytterstadssatsningen

- ? Bostadsbolagen och SISAB skulle svara för investeringar på tillsammans 150 mkr
- ? Stadens övriga förvaltningar och bolag fick i uppdrag att delta inom ramen för sin ordinarie budget
- ? Stadsdelsnämnderna övertog ansvaret för den lokala projektorganisationen
- ? Samordningsansvaret överfördes till integrationsnämnden

Ärendet

Integrationsförvaltningen har med stöd av uppgifter från berörda förvaltningar och bolag sammanställt investeringar och processkostnader för ytterstadssatsningen under år 2000. Investeringarna ställs i relation till de av fullmäktige uppställda målen för ytterstadssatsningen. Vidare redovisas förvaltningens egna insatser när det gäller att samordna och utvärdera ytterstadssatsningen, samt bolagens och förvaltningarnas planer för år 2001.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser inte att det behövs ett förtydligande beträffande tillämpningen av avkastningskravet för ytterstadssatsningen då risken finns att tolknings- och gränsdragningsproblem kan uppstå.

Stockholms Stadshus AB påpekar att det vid några tillfällen uppstått problem med tillämpningen av det generella avkastningskravet för bolagens investeringar men föreslår att bolagens avsättningar fördelas i huvudsak utifrån samma principer som gällt innevarande år.

Mina synpunkter

Ytterstadssatsningen är ett mycket viktigt och bra arbete som Stockholm genomför med syfte att förbättra situationen i ytterstaden. Årsrapporten beskriver vilka åtgärder som processats genom ytterstadssatsningens organisation. Utöver denna rapport finns det även en rad andra initiativ som tagits i överensstämmelse med ytterstadssatsningens ambitioner och mål. Exempel på detta är de olika projekt som genomförs för att få fler människor i arbete och för att minska bidragsberoendet.

Förutom dessa olika insatser finns det även en rad andra idéer och förslag på förbättringar och utveckling av ytterstaden. Ett av de viktigaste är den satsning på 500 mkr till ytterstaden som Stockholms stad önskade genomföra men som omöjliggjorts på grund av regeringens beslut om att stoppa staden från att använda egna pengar till en satsning på ytterstaden.

Ytterstadssatsningens årsrapport visar på de satsningar som gjorts och jag precis som integrationsnämnden anser att det finns en hel rad frågor som denna rapport väcker. Dessa olika frågor lyfts även fram i den kommande budgeten där förslag på utvärdering för förändring och förbättring av ytterstadssatsningen finns. Det är dock mycket glädjande att ombildningen av hyresrätter till bostadsrätter i ytterstaden äntligen tar fart. I bl.a. Akalla har ombildningar redan genomförts och i Östberga har ett flertal bostadsrättsföreningar fått anbud. Här har redan ombildningsprocessen medfört ett lokalt engagemang som fått mycket positiva sociala konsekvenser.

Det är alltså viktigt att det sker en ständig prövning av arbetets mål, uppdrag och processer för att arbetet med ytterstadssatsningen skall utvecklas och hela tiden förbättras. Detta är viktigt för att t.ex. få en bättre överensstämmelse med de av fullmäktige ställda målen för ytterstadssatsningen skall åstadkommas och hur det skall ske en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna. I budgeten för år 2002 fick integrationsnämnden i uppdrag att se över satsningen. När det gäller uppdraget och satsningens avsatta medel skall tillämpas för investeringar i ytterstadssatsningen så uppmanas koncernstyrelsen att lösa frågan om hur dessa medel skall användas så att intentionerna med satsningen uppfylls. Det är nödvändigt att avkastningskravet inte tillåts motverka de investeringar som görs inom ramen för ytterstadssatsningen.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Annika Billström, Erik Nilsson* och *Leif Rönngren* (alla s) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Ytterstadssatsningens årsrapport för år 2000 godkänns.
2. Integrationsnämnden ges i uppdrag att återkomma med en redovisning av de lokala projektorganisationernas aktiviteter och erfarenheter.
3. Integrationsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Stadshus AB överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna.

4. Koncernstyrelsen uppmanas att lösa frågan om hur ytterstadssatsningens avsatta medel tillfullo skall användas så att intentionerna med satsningen uppfylls.
5. Kommunfullmäktige uttalar att de investeringsuppdrag som fullmäktige fattar beslut om beträffande ytterstadssatsningen måste verkställas av berörda bolag.

Integrationsnämndens rapport är tydlig och den bekräftar många av de farhågor som tidigare uttalats angående den borgerliga "nyorienteringen" i ytterstadssatsningen. Hälften av målområdena – utbildning, varierat byggande samt bättre villkor för företagande – är inte nådda. Investeringar och aktiviteter når inte samma nivå som i satsningens tidigare skeden. Den helt dominerande andelen av investeringarna går nu till upprustning av boendemiljöer, och även om detta självklart är angeläget så har ändå den minst lika viktiga satsningen på områdenas sociala miljöer och på lokalt demokratiarbete till stor del gått förlorat. Det är därför viktigt att fullmäktige får en mer detaljerad rapport om denna del av ytterstadssatsningen och om de behov som finns. Mycket anmärkningsvärt är också att de av fullmäktige givna investeringsuppdragen beträffande ytterstadssatsningen inte efterlevs. Detta gäller särskilt Familjebostäder. Investerade medel för bolaget ligger både år 2000 och 2001 långt under bolagets andel av fullmäktiges uppdrag.

Ytterstadssatsningens tretton stadsdelar skall fortsätta att vara föremål för satsningen. De är utvalda utifrån ett antal socioekonomiska kriterier och arbetet att vända trenden i var och en av dessa stadsdelar tar lång tid, det visar inte minst förvaltningens egna undersökningar om hur segregationen ser ut i staden. Däremot är vi inte främmande för att flera stadsdelar kan komma att omfattas av ytterstadssatsningen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Integrationsnämnden ges i uppdrag att överväga hur en bättre överensstämmelse med de av fullmäktige ställda målen för ytterstadssatsningen skall åstadkommas.
2. Integrationsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Stadshus AB överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna.

3. Koncernstyrelsen uppmanas att lösa frågan om hur ytterstadssatsningens avsatta medel tillfullo skall användas så att intentionerna med satsningen uppfylls.

Stockholm den 23 januari 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Alf Samuelsson

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Annika Billström, Dag Larsson, Leif Rönngren* och *Elisabeth Brandt-Ygeman* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson* och *Iris Birath* (båda v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak godkänna integrationsförvaltningens förslag till beslut
2. ge integrationsnämnden i uppdrag att i samverkan med Stockholms Stadshus AB överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna
3. stoppa utförsäljningen av de kommunala bostadsbolagen och att omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter omedelbart skall upphöra
4. ytterstadssatsningen i budgeten för år 2002 ges en ny målsättning så att verksamheten kan omfatta även sociala projekt och demokratiprojekt
5. kommunfullmäktige uttalar att de investeringsuppdrag som fullmäktige fattar beslut om beträffande ytterstadssatsningen måste verkställas av berörda bolag
6. därutöver anför följande.

Den borgerliga majoritetens ändrade mål för ytterstadssatsningen 2000 har inneburit avsteg från den ursprungliga tanken med ytterstadssatsningen. Större delen av anslagna medel går nu till upprustning av boendemiljöer och kan förmodas vara sådant upprustningsarbete som bostadsbolagen ändå skulle tvingas göra. Det generella avkastningskrav som dessutom tillämpas på alla investeringar i bostadsbolag har nu gällt på ytterstadssatsningens pengar, vilket ytterligare försämrar resurserna. Vänsterpartiet vill understryka att detta måste åtgärdas. Satsningen på sociala projekt och demokratiprojekt har upphört.

Trots den oerhörda bristen på hyresrätter, fortsätter den borgerliga majoriteten till varje pris omvandling av hyresrätter till bostadsrätter i ytterstaden, mot hyresgästernas vilja. Detta har lett till att SLK tillsatt en särskild projektgrupp för att genomföra denna omvandling. Någon kostnadsredovisning för detta inom ytterstadssatsningen har inte gjorts.

Dessutom försvåras de kommunala bostadsbolagens medverkan i ytterstadssatsningen av ovissheten när det gäller t ex beräkningar av respektive bostadsbolags andelar av medel till ytterstadssatsningen. De pågående försäljningarna påverkar givetvis bolagens andelar.

Mot bakgrund av den stora bristen på hyresrätter bör därför omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter helt upphöra.

De 500 mkr som majoriteten ville ta från bostadsbolagen till ytterstadssatsningen hindrades av regeringens stopplag för utförsäljningar av kommunala bostadsföretag. Allmännyttan skulle dräneras. Tidigare hade 3,85 mdkr konfiskerats från bostadsbolagen. Pengar som kunde ha gått till hyressänkningar, nyproduktion och nödvändig upprustningar i det egna beståndet.

Ytterstadssatsningen har inte alls medverkat i den utbildning för att öka anställningsbarheten som var ett av de uppställda målen. Såvitt framkommit har sådan utbildning omöjliggjorts av den ideologiskt betingade upphandling av SFI och vuxenutbildning som den borgerliga majoriteten beslutat genomföra. Utbildningsförvaltningen har därmed inte haft någon möjlighet till initiativ inom utbildningsområdet. De pågående försäljningarna på 10 mkr som den borgerliga majoriteten har gjort för att få fler människor i arbete har föregåtts av en halvering av medel till arbetsmarknadsåtgärder sedan den förra mandatperioden d.v.s. en minskning med 133 mkr. Det är inte den borgerliga majoritetens förtjänst att fler människor har fått arbete.

Inför 2002 års budget påpekade vänsterpartiet att de resurser nämnden förfogar över är otillräckliga. Det krävs väsentligt ökade resurser för att åter göra ytterstadssatsningen till det demokratiprojekt och sociala projekt som satsningen från början var tänkt att vara. Dessutom krävs resurser för utvärdering och uppföljning.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* och *Christopher Ödmann* (båda mp) enligt följande.

Om vi hade haft yrkanderätt hade vi föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. integrationsnämnden ges i uppdrag att intensifiera arbetet med att åstadkomma de av fullmäktige uppställda målen
2. lägga till ett mål om att öka de mänskliga, sociala och kulturella värdena
3. i övrigt anföra följande.

Innan denna rapport föreläggs fullmäktige bör konkreta åtgärder tas fram så att de av fullmäktige beviljade medlen används på rätt sätt. I rapporten framgår att flera åtgärder

inte har utnyttjats fullt ut. De förslag till åtaganden som bostadsbolagen skulle genomföra inte har kommit till stånd. De åtgärder som vidtagits handlar mest om utvecklingar i boendemiljön och i centrumfastigheter.

Det är bra att boendemiljöer kan förbättras med dessa medel. När det gäller näringslivets centrumanläggningar och kommersiella fastigheter anser vi att dessa bör förbättras genom medel som genereras på annat sätt än genom bostadsbolagen. Vid sidan av satsningen på ytterstaden har t.ex. Svenska Bostäder medverkat i en marknadsföringssatsning om 25 mkr i Kista Science City. Naturligtvis blir bolagen mindre benägna till viktiga ytterstadssatsningar om de tillåts "mjölkas" från olika håll. Övergripande förändringar som behöver göras av insatserna anser vi ska beslutas av kommunstyrelsen ej av Stockholms Stadshus AB.

I ärendet framgår att huvudinriktningen är att en god stadsplanering ska råda bot på ytterstadens problem samt att denna utveckling ska stödjas genom omvandling av hyresrätter till bostadsrätter. Det är att förenkla problematiken i att tro att stadsplanering är det allena rådande verktyget för att uppnå förbättringar i dessa områden. Men har man bara en hammare så använder man den till allting!

Förbättringar i ytterstaden kan troligen snabbare nås om ytterligare ett mål tillförs den nuvarande ytterstadssatsningen, nämligen ett mål för ökade mänskliga, sociala och kulturella värden. Varför ska ytterstadens unika förutsättningar med goda möjligheter till att förena stadens närhet med landsbygd förringas? Vi menar att många gärna skulle vilja bo i ytterstäderna och uppskatta dem för deras egna värden om mer satsades på lokaler för social samvaro, grönområden, lekmiljöer, fritid och sport samt kultur i olika former. Det måste gå att uppnå trivsel i ytterstadsområden också, inte minst med tanke på att de flesta stockholmarna bor där. Men då räcker det inte med att byta hyresrätter mot bostadsrätter.

ÄRENDET

Integrationsförvaltningen har med stöd av uppgifter från berörda förvaltningar och bolag sammanställt investeringar och processkostnader för ytterstadssatsningen under år 2000. Investeringarna ställs i relation till de av fullmäktige uppställda målen för ytterstadssatsningen. Vidare redovisas förvaltningens egna insatser när det gäller att samordna och utvärdera ytterstadssatsningen, samt bolagens och förvaltningarnas planer för år 2001.

Integrationsnämnden beslutade 24 april 2001 att

1. godkänna rapporten om ytterstadssatsningen
2. överlämna ärende och beslut till kommunfullmäktige
3. föreslå kommunfullmäktige att:
 - ? överväga hur en bättre överensstämmelse med de av fullmäktige ställda målen för ytterstadssatsningen skall åstadkommas
 - ? överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna
 - ? uppdra åt koncernstyrelsen att lösa frågan hur det generella avkastningskravet skall tillämpas när det gäller investeringar i ytterstadssatsningen så att intentionerna med satsningen uppfylls.
4. därutöver göra ett särskilt uttalande:

Ytterstadssatsningen årsrapport är delvis enbart en rapport över vilka åtgärder som processats genom ytterstadssatsningens organisation. I verkligheten har en rad andra initiativ tagits i överensstämmelse med ytterstadssatsningens ambitioner och mål. Exempel på detta är de olika projekt som genomförs för att få fler människor i arbete och för att minska bidragsberoendet.

Reservation anfördes av *Py Börjeson* (s), bilaga.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v), bilaga.

Paul Lappalainen (mp) anmälde att han lämnade ärendet utan eget ställningstagande.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande från 10 april 2001 har i huvudsak följande lydelse.

De nya målen

De nya målen för ytterstadssatsningen formulerades i budgeten för år 2000 och gäller från årsskiftet 1999/2000. "Åtgärder som ökar enskilda människors egna möjligheter och ansvar skall prioriteras, tillsammans med förbättringar i närmiljön i de deltagande stadsdelarna. Det kan handla om:

- ? Utbildning för att öka anställningsbarheten
- ? Skapa bra boendemiljöer genom upprustningar och stadsplanering
- ? Omvandla hyreslägenheter till bostadsrätter
- ? Genom byggande blanda hyresrätter med bostadsrätter, hus och radhus
- ? Öka tryggheten genom bl.a. bättre belysning
- ? Förbättra villkoren för företag och företagande"

Genom de nya målen breddas ytterstadssatsningen. Utbildningsmålet kräver utbildningsförvaltningens medverkan liksom näringslivskontoret måste delta när det gäller att skapa bättre villkor för företag och företagande.

Investeringarna under år 2000

För att projektinvesteringar skall räknas inom ytterstadssatsningen skall de enligt fullmäktiges anvisningar vara godkända i de boendes samverkansgrupper och prioriterade av berörd stadsdelsnämnd. I redovisningen nedan tas bara de investeringar med som är behandlade på detta sätt.

Fullmäktige har uppdragit åt bostadsbolagen och SISAB att investera sammanlagt 150 mkr i ytterstadssatsningen under år 2000. Därav skulle Svenska Bostäder investera 52,5 mkr, Familjebostäder och Stockholmshem vardera 30 mkr och SISAB 37,5 mkr. Enligt uppgifter från respektive bokslut uppgår investeringarna i ytterstadssatsningen till följande belopp:

Bolag/förvaltning	Investerat, mkr	Budget, mkr	Differens, mkr
Svenska Bostäder	51,1	52,5	-1,4
Familjebostäder	10,2	30,0	-19,8
Stockholmshem	31,2	30,0	+1,2
SISAB	15,5	37,5	-22,0
Summa bolag:	108,0	150,0	-42,0
Gatu- och fastighetsnämnden	45,4		+45,4
Totalt:	153,4	150,0	+3,4

Bolagens investeringar i ytterstadssatsningen når inte upp till det av fullmäktige angivna målet på 150 mkr. Fullmäktiges mål uppfylls dock när även gatu- och fastighetsnämndens investeringar inräknas. Svenska Bostäder och Stockholmshem når upp till de av fullmäktige önskade nivåerna medan Familjebostäder och SISAB bara når upp till mindre än hälften av sina beting. Betingen bestämdes utifrån bolagens andelar av bostadsbeståndet. Bolagen har påpekat att pågående försäljningar påtagligt har påverkat dessa andelar. Gatu- och fastighetskontoret svarar för ca 30% av de totala investeringarna inom ytterstadssatsningen. Utbildningsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och näringslivskontoret har varken investerat eller haft några driftkostnader inom ytterstadssatsningen. Investeringarna fördelas mellan stadsdelarna enligt följande tabell:

Stadsdel	Belopp, mkr	Procent
Akalla	15,3	10,0
Husby	10,2	6,6
Tensta/Hjulsta	26,4	17,2
Rinkeby	7,6	5,0
Hässelby Gård	7,9	5,1
Bredäng	6,8	4,4
Sätra	11,3	7,4
Skärholmen	36,2	23,6
Vårberg	8,8	5,7
Fagersjö	2,9	1,9
Hökarängen	15,2	9,9
Rågsved	2,2	1,4
Östberga	2,7	1,8

Extremerna Skärholmen och Rågsved har fått 23,6% respektive 1,4% av de totala investeringarna. Även om skillnaderna i investeringsnivå inte nödvändigtvis speglar skillnader i aktivitet inom ytterstadssatsningen ser förvaltningen en risk att några stadsdelar i praktiken faller utanför satsningen därför att de inte prioriteras av något av bolagen. I Skärholmen avser en del av investeringarna förbättringar i Skärholmens centrum, även av kommersiella lokaler. Aktiviteten i stadsdelarna kommer att undersökas inom den pågående utvärderingen av ytterstadssatsningen.

Investeringarnas fördelning på målområden var i stora drag enligt följande. Centruminvesteringar redovisas för sig eftersom de kan ha det dubbla syftet att förbättra miljön och främja näringslivets utveckling.

Målområde	Belopp, mkr
Utbildning för att öka anställningsbarheten(1)	0
Skapa bra boendemiljöer genom upprustningar och stadsplanering	100,3
Omvandla hyreslägenheter till bostadsrätter (2)	0
Blanda hyresrätter och bostadsrätter, hus och radhus byggande (2).	0
Öka tryggheten genom bl.a. bättre belysning	6,1
Förbättra villkoren för företag och företagande (3)	0
Centruminvesteringar	47,0

1. Utbildningsförvaltningen har anfört att de inte kan medverka på grund av den målkonflikt som uppstår mellan kravet på att medverka i ytterstadssatsningen, och kravet på att såväl Svenska för Invandrare (SFI) som vuxenutbildning ska handlas upp och läggas ut på entreprenörer. Utbildningsförvaltningen anser sig därmed inte ha något återstående handlingsutrymme för egna initiativ inom ytterstadssatsningen.
2. Stadsledningskontoret har tillsatt en särskild projektgrupp för att arbeta med omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter. Kostnaderna för detta redovisas inte inom ytterstadssatsningen. Samma gäller att "genom byggande blanda upplåtelse- och ägandeformer".
3. Centruminvesteringar bidrar till bättre villkor för företag och företagande. I övrigt sker arbetet med att förbättra dessa villkor på annat håll än inom ytterstadssatsningen.

Tabellen ger alltså inte någon heltäckande bild av stadens insatser inom de olika målområdena. Det vidtas åtgärder i ytterstadssatsningens stadsdelar som inte processas med samverkansgrupper och stadsdelsnämnder och därför inte noteras som åtgärder inom ytterstadssatsningen.

Det generella avkastningskravet

Staden har ett generellt avkastningskrav på bolagens investeringar. Inom ytterstadssatsningen har det vid några tillfällen uppkommit en diskussion om det generella avkastningskravet även ska tillämpas på investeringar i ytterstadssatsningen. Ett exempel är Svenska Bostäders upprustning av det s.k. "Blå Huset" i Tensta. Stadsdelsförvaltningarna och bolagen har efter kontakter med bl.a. Stadshus AB diskuterat sig fram till lösningar som innebär att avkastningskravet inte tillämpas, eller i varje fall inte fullt ut. För att underlätta arbetet för lokala förvaltare och projektledare är det angeläget att fullmäktige uppdrar åt koncernstyrelsen att göra det tydligt hur det generella avkastningskravet ska tillämpas vid investeringar i ytterstadssatsningen.

Den lokala projektorganisationen

Den lokala projektorganisationen har under år 2000 enligt en särskild överenskommelse finansierats till hälften av bostadsbolagen och SISAB, och till hälften av respektive stadsdelsförvaltningar. Bolagens bidrag uppgår till högst 300 tkr per stadsdelsförvaltning utom Skärholmen, högst 600 tkr. Kostnaderna för den lokala projektorganisationen har under år 2000 uppgått till följande belopp:

Stadsdelsförvaltning	Belopp, tkr	Därav bolagen, tkr
Kista (två stadsdelar)	1089	300
Spånga-Tensta	460	230
Rinkeby	621	300
Hässelby-Vällingby	613	300
Skärholmen (fyra stadsdelar)	1088	544
Farsta (två stadsdelar)	219	109
Vantör	225	113
Enskede Årsta	389	194
Summa	4703	2090

Kostnaderna för den lokala projektorganisationen har varit lägre än planerat. En orsak kan vara den oklarhet som rådde i början på år 2000 om hur finansieringen skulle ske. Några stadsdelar avvaktade med att tillsätta projektledare tills överenskommelsen med bolagen om finansieringen var klar, vilket den var först i september 2000. Det lokala processarbetet har också utvecklats på olika sätt i stadsdelarna. I några stadsdelar finns byalag eller samhällsföreningar som sköter en del av arbetet, Ibland finns anställda projektledare på hel- eller halvtid, ibland bara kontaktpersoner med huvudsakligen andra arbetsuppgifter.

Styrgruppen

När integrationsnämnden tog över det samordnande ansvaret för ytterstadssatsningen bildades en gemensam styrgrupp för ytterstadssatsningen och storstadssatsningen. I styrgruppen ingår berörda stadsdelsdirektörer och förvaltningschefer och företrädare för de investerande bolagen. Främst med anledning av frågor inom storstadssatsningen har även länsarbetsnämnden i Stockholm deltagit.

Styrgruppen har haft fyra möten under år 2000. Gruppen har diskuterat bolagens investeringsplaner, finansieringen av den lokala projektorganisationen, informationsfrågor, principerna för hur ytterstadssatsningsprojekt skall processas lokalt, och fått redovisat för sig lägesrapporter för hela ytterstadssatsningen.

Information om ytterstadssatsningen

Information om ytterstadssatsningen lämnas dels på förvaltningens hemsida, dels i en tryckt folder om ytterstads- och storstadssatsningarna. Foldern har distribuerats till personer i arbetsledande ställning i stadens förvaltningar och bolag.

Utvärderingen

Integrationsförvaltningen har under senare delen av år 2000 genomfört en upphandling i konkurrens av utvärdering av ytterstadssatsningen. Ett förslag till upphandling av Närplan AB godkändes av nämnden den 29 januari. Utvärderingsarbetet har påbörjats och omfattar dels en retrospektiv del för åren 1999 och 2000, dels en löpande del för år 2001 med möjlighet att förlänga under år 2002.

Bolagens och förvaltningarnas planer för år 2001

Bolagen och förvaltningarna har i sina verksamhetsplaner angett hur mycket de tänker investera i ytterstadssatsningen under år 2001. En del av investeringarna är inte behandlade i samverkansgrupper och stadsdelsnämnder. Fördelningen på bolag och förvaltningar är enligt följande:

Bolag/förvaltning	Belopp i mkr
Svenska Bostäder	46,5
Familjebostäder	19,8
Stockholmshem	38,4
SISAB	36,8
Summa bolagen	141,4
Gatu- och fastighetsnämnden	39,6
Totalt	181,0

Fördelningen på stadsdelar ser ut enligt följande:

Stadsdel	Belopp i mkr	Procent
Akalla	6,8	3,8
Husby	4,4	2,4
Tensta/Hjulsta	27,6	15,2
Rinkeby	24,9	13,8
Hässelby Gård	15,6	8,6
Bredäng	16,6	9,2
Skärholmen	26,7	14,7
Sätra	12,3	6,8
Vårberg	6,0	3,3
Fagersjö	7,2	4,0

Hökarängen	24,7	13,6
Rågsved	2,6	1,4
Östberga	12,5	6,9

Förvaltningens synpunkter

År 2000 var det första året med de nya målen och den nya ansvarsfördelningen när det gäller investeringarna, samordningen och den lokala processen. Det har varit en del inkörningsproblem, mest påtagligt när det gällde oklarheten om hur den lokala projektorganisationen skulle finansieras. Sett till investeringarnas omfattning har satsningen nått upp till den av fullmäktige anvisade nivån när även gatu- och fastighetsnämndens investeringar medräknas.

Investeringarna fördelas mycket ojämnt såväl i förhållande till fullmäktiges mål för ytterstadssatsningen som mellan stadsdelarna. Vissa mål tillgodoses inte alls, t.ex. utbildningsmålet och det finns en risk att några stadsdelar i praktiken faller utanför satsningen därför att de inte prioriteras av något av bolagen. De planerade investeringarna för år 2001 fördelar sig på liknande sätt som året innan. Det är en inte helt oväntad konsekvens av att det är bolagen som till slut avgör - var för sig - var det är motiverat att investera. Om fullmäktige önskar en jämnare fördelning mellan målområdena och stadsdelarna bör det i så fall uttalas.

Förvaltningen anser att det finns skäl att diskutera hur länge ytterstadssatsningen skall vara inriktad på de tretton stadsdelar som nu är aktuella. Så länge investeringarna i ytterstadssatsningen huvudsakligen genomförs av de kommunala bolagen och SISAB finns ett behov att samordna med bolagens periodiska reinvesteringsplaner i de olika stadsdelarna. Bolagen har berört frågan i styrgruppen för ytterstadssatsningen och förvaltningen förutsätter att bolagen kommer att ta upp den för fortsatt diskussion inom koncernen. När det gäller ytterstadssatsningens resultat i förhållande till de av fullmäktige uppställda målen har förvaltningen följande kommentarer:

Utbildning för att öka anställningsbarheten: Ytterstadssatsningen har inte medverkat till att uppfylla det målet och kommer inte heller att göra det under innevarande år.
Skapande av boendemiljöer genom upprustningar och stadsplanering: Den helt dominerande andelen av investeringarna i ytterstadssatsningen går till upprustning av boendemiljöer.

Omvandla hyreslägenheter till bostadsrätter: I ytterstaden har bara ett fåtal omvandlingar av hyresrätter till bostadsrätter skett. Det pågår ett samarbete mellan stadsledningskontoret, integrationsförvaltningen och några av ytterstadssatsningens projektledare för att skapa förutsättningar för fler omvandlingar.

Blanda hyresrätter och bostadsrätter, hus och radhus genom byggande: Inventering av ledig mark för nya bostäder har utförts i de s.k. "glugg-utredningarna" där stadsbyggnadskontoret samarbetar med gatu- och fastighetskontoret. Arbetet har skett utanför ytterstadssatsningen.

Öka tryggheten genom bl.a. bättre belysning: Belysningsprogram har genomförts i flera av ytterstadssatsningens stadsdelar. Även andra åtgärder medverkar till att öka tryggheten.

Bättre villkor för företag och företagande: De inom ytterstadssatsningen genomförda centrumupprustningarna har sannolikt förbättrat villkoren för företag och företagande.

Det finns en oklarhet om hur det generella avkastningskravet skall tillämpas när det gäller investeringar i ytterstadssatsningen. Det behövs tydligare riktlinjer till ledning för bolagens lokala förvaltare och stadsdelsförvaltningarna

Förvaltningen föreslår att integrationsnämnden godkänner rapporten och överlämnar ärendet och beslutet till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Nämnden bör föreslå kommunfullmäktige att dels överväga hur en bättre överensstämmelse med de av fullmäktige ställda målen för ytterstadssatsningen skall åstadkommas, dels överväga åtgärder för att uppnå en mer balanserad fördelning av bolagens insatser mellan de berörda stadsdelarna. Fullmäktige bör uppdra åt koncernstyrelsen att lösa frågan om hur det generella avkastningskravet skall tillämpas på investeringar i ytterstadssatsningen.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande från 6 september 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret föreslår att föreliggande årsrapport om ytterstadssatsningen år 2000 samt planer för 2001 godkänns.

Stadens ytterstadssatsning skall ingå som en integrerad del i berörda nämnders och bolagsstyrelserns ordinarie verksamhet. Årligen satsas i stadens bostadsbolag, SISAB samt numera även Centrumkompaniet 150 mkr för investeringar i berörda stadsdelar. Näringslivsnämnden, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden liksom berörda stadsdelsnämnder är viktiga parter i genomförandet.

Stadsledningskontoret kan för sin del konstatera att en rad faktorer pekar på att villkoren för boende i stadens förorter successivt förbättras. Bidragsberoendet har sjunkit kraftigt de senaste tre åren och sysselsättningen har ökat. En viktig del av ytterstadssatsningen har varit och är utbildningsfrågorna. Valfriheten har ökat i flera fall genom etablering av nya friskolor och närhetsprincipens borttagande vid intagning till gymnasieutbildning innebär att ungdomar boende i ytterstaden fått ökade möjligheter att välja gymnasieskola. Gatu- och fastighetsnämndens insatser inom belysningsprogrammet har bidragit till att öka tryggheten i områdena. Genom aktiv stadsplanering genomförs ny bebyggelse som ska skapa ökad valfrihet i boendet och blanda upplåtelseformerna i t ex Rinkeby och Östberga. Särskilda insatser görs också

seformerna i t ex Rinkeby och Östberga. Särskilda insatser görs också för att uppmuntra hyresgäster i stadens bostadsbolag i ytterstadssatsningens områden att bilda bostadsrättsförening och överta sina bostäder.

Ytterligare insatser för att stimulera och informera om möjligheten till omvandling till bostadsrätter måste dock intensifieras inom ramen för ytterstadssatsningen. Stadsledningskontoret anser att integrationsnämnden, som samordnande funktion inom ytterstadssatsningen, bör ta ett tydligare ansvar för att i dialog med stadens bostadsbolag, Stockholms Stadshus AB och berörda stadsdelsnämnder genomföra dessa ytterligare insatser.

Bostadsföretagen och SISAB vidtar konkreta åtgärder om förbättrar vidare närmiljön i bostadsområden och i skolor. Utgångspunkten för dessa åtgärder är att de skall koncentreras till de områden där de gör mest nytta, t.ex. upprustning av nedslitna bostadsområden och åtgärder för en tryggare miljö.

Ett övergripande programarbete för ytterstadens förnyelse har påbörjats. I norr är Järvaområdet ett utmärkt exempel på hur samverkan mellan staden, näringslivet, universitet och högskolor medverkat till att området fått en förstärkt position i staden. Ett liknande kraftsamling kommer att ske i södra Stockholm genom Söderortsprojektet. Det är viktigt att åtgärder för de stadsdelar berörs av både Söderortsprojektet och ytterstadssatsningen samordnas.

Ytterstadssatsningen fyller en viktig funktion i arbetet med att förnya och utveckla hela Stockholm. Åtgärder som ökar enskilda människors egna möjligheter och egna ansvar skall enligt stadsledningskontorets uppfattning prioriteras också fortsättningsvis, tillsammans med förbättringar i närmiljön i deltagande stadsdelar. Berörda stadsdelsnämnder har ansvaret för samverkansgrupperna, medan integrationsnämnden har samordningsansvaret för satsningen i hela staden. Det är angeläget att integrationsnämnden under arbetets gång lyfter fram och sprider goda exempel. Årsmöte 2001 rapporten visar på exempel där staden avkastningskrav inte tillämpas, eller i varje fall inte fullt ut, på investeringar i ytterstadssatsningen. Utgångspunkten för integrationsnämnden är att bolagens avkastningskrav bör anpassas till investeringarnas kommersiella karaktär. Stadsledningskontoret anser i likhet med koncernledningen att det inte är meningsfullt att ta fram något förtydligande beträffande tillämpningen av avkastningskravet för ytterstadssatsningen eftersom investeringarna är av så olika karaktär. Ett system med avkastningskrav för olika typer av investeringar skulle sannolikt leda till mer tolknings- och gränsdragningsproblem än de fåtal problem som uppstått med dagens regelverk.

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande från 26 oktober 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen har konstaterat att det vid några tillfällen uppstått problem med tillämpningen av det generella avkastningskravet för bolagens investeringar. I huvudsak anpassar dock bolagen avkastningskraven till investeringarnas kommersiella

sak anpassar dock bolagen avkastningskraven till investeringarnas kommersiella karaktär.

Koncernledningen anser inte att det är meningsfullt att ta fram något förtydligande beträffande tillämpningen av avkastningskravet för ytterstadssatsningen eftersom investeringarna är av så olika karaktär. Ett system med avkastningskrav för olika typer av investeringar skulle sannolikt leda till mer tolknings- och gränsdragningsproblem än de fåtal problem som uppstått med dagens regelverk.

Kommunfullmäktige har i budget för Stockholms stad 2002 beslutat att Svenska Bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, SISAB och Centrum Kompaniet ska avsätta sammanlagt 150 mkr för ytterstadssatsningen år 2002. Koncernledningen kommer att föreslå koncernstyrelsen att bolagens avsättningar fördelas i huvudsak utifrån samma principer som gällt innevarande år. Koncernstyrelsen beräknas fatta beslut om fördelningen 2001-11-26

Integrationsnämnden

Reservationen av Py Börjeson (s) har följande lydelse.

Integrationsnämnden beslutar

- att godkänna rapporten samt förvaltningens förslag till beslut i övrigt
- att uppdra åt förvaltningen att redovisa det nybildade Centrumbolagets finansiella åtagande för året 2001 angående de av ytterstadssatsningens centrumanläggningar som numera igår i bolaget
- att uppdra åt förvaltningen att redovisa de lokala projektorganisationernas aktiviteter och användningen av de i kommunfullmäktige beslutade medel för detta
- att uttala att de i ytterstadssatsningen ingående tretton stadsdelarna pga insatsernas långsiktiga syfte även i fortsättningen ska vara aktuella för satsningen

Förvaltningens rapport är tydlig och den bekräftar många av de farhågor som vi (s) tidigare uttalat oss om angående den borgerliga "nyorienteringen" i ytterstadssatsningen. Hälften av målområden är inte nådda – utbildning, varierat byggande samt bättre villkor för företagande. Aktiviteterna verkar inte heller nå den nivå denna satsning hade när ansvaret även låg hos stadens gatuförvaltning, det verkar vara svårt att få alla bolagen att på riktigt engagera sig i detta arbete.

Särskilt oroade är vi idag över det nybildade centrumbolagets roll i satsningen. Det är många stadsdelar som ingår i det - Rinkeby, Tensta, Skärholmen, Bredäng, Hässelby Gård – och enligt uppgift har bolaget inte avsatt några medel för ytterstadssatsningen för i dessa stadsdelar i år! Vi minns dock att finansborgarrådet i anslutning till beslutet av nybildningen av bolaget i december 2000 lovade att ytterstadssatsningen fortsätter även om centrumanläggningarna för en ny huvudman. Vi vill ha en redovisning för detta.

Vidare vill vi mera ingående veta hur det lokala demokratiarbetet fortskrider och om nämnderna verkligen använder de extra tilldelade medlen till ytterstadssatsningens lokala projektorganisation. Vi får oroande signaler från olika nämnder att så inte är fallet överallt utan medlen har även gått till att täcka diverse "hål" i den reguljära budgeten.

Vi anser också att ytterstadssatsningens tretton stadsdelar skall fortsätta att vara målgruppen för satsningen. De är utvalda utifrån ett antal socioekonomiska kriterier 1996 och arbetet att vända trenden i var och en av dessa stadsdelar tar lång tid, det visar inte minst förvaltningens egna undersökningar om hur segregationen ser ut i staden. Däremot är vi inte främmande för att flera stadsdelar inlemmas i satsningen.

Reservationen av Ann-Margarethe Livh (v) har följande lydelse.

Förslag till beslut

- att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag,
- att integrationsnämnden uttalar som sin åsikt att utförsäljningen av de kommunala bostadsbolagen och omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter omedelbart skall upphöra
- att integrationsnämnden uttalar som sin åsikt att ytterstadssatsningen i budgeten för år 2002 tilldelas mer resurser
- att integrationsnämnden uttalar som sin åsikt att ytterstadssatsningen i budgeten för år 2002 ges en ny målsättning så att verksamheten kan omfatta även sociala projekt och demokratiprojekt
- att därutöver anför följande:

Den borgerliga majoritetens ändrade mål för ytterstadssatsningen 2000 har inneburit avsteg från den ursprungliga tanken med ytterstadssatsningen. Större delen av anslagna medel går nu till upprustning av boendemiljöer och kan förmodas vara sådant upprustningsarbete som bostadsbolagen ändå skulle tvingas göra. Satsningen på sociala projekt och demokratiprojekt har upphört.

Den omvandling av hyresrätter till bostadsrätter i ytterstaden, som den borgerliga majoriteten till varje pris vill göra mot hyresgästernas vilja och trots den oerhörda bristen på hyresrätter, har lett till att SLK tillsatt en särskild projektgrupp för att genomföra denna omvandling. Någon kostnadsredovisning för detta inom ytterstadssatsningen har inte gjorts.

Dessutom försvåras de kommunala bostadsbolagens medverkan i ytterstadssatsningen av ovissheten när det gäller t ex beräkningar av respektive bostadsbolags andelar av medel till ytterstadssatsningen. De pågående försäljningarna påverkar givetvis bolagens andelar.

Mot bakgrund av den stora bristen på hyresrätter bör därför omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter helt upphöra.

Ytterstadssatsningen har inte alls medverkat i den utbildning för att öka anställningsbarheten som var ett av de uppställda målen. Såvitt framkommit har sådan utbildning omöjliggjorts av den ideologiskt betingade upphandling av SFI och vuxenutbildning som den borgerliga majoriteten beslutat genomföra. Utbildningsförvaltningen har därmed inte haft någon möjlighet till initiativ inom ytterstadssatsningen. I förrådsinventeringen för år 2000 påpekade vänsterpartiet att de resurser nämnden förfogar över är otillräckliga. Det krävs väsentligt ökade resurser för att åter göra ytterstadssatsningen till det demokratiprojekt och sociala projekt som satsningen från början var tänkt att vara. Dessutom krävs resurser för utvärdering och uppföljning.